

Alavuden kaupungin

Kestävän kehityksen ohjelma

2019 – 2025

Tiivistelmä

Alavuden kaupunki on tehnyt ilmastotyötä alkaen vuodesta 2010 yhteistyössä seudun muiden kuntien kanssa yhteistyössä. Alavuden kaupungin ilmastotyöllä vähennetään päästöjä ja energiankulutusta, kehitetään uusia toimintatapoja, parannetaan tuottavuutta ja vahvistetaan kaupungin taloudellista toimintaympäristöä. Seinäjoen seudun ilmastostrategiatyössä esiin tulleet seudulliset tavoitteet sekä kaupungin energiatehokkuussopimuksen energiansäästötavoite ovat saavutettavissa noudattamalla kaupungin yhteistä energiatehokkuustyön suunnitelmaa ja kestävän kehityksen toimintaperiaatteita.

Ilmastotyössä on keskeisintä kohdistaa voimavarat vaikuttavimpiin tekoihin sekä toimia yhteistyössä hallintokuntien kesken. Päästö- ja kustannusvähennysten myötä on mahdollista saavuttaa merkittävää kilpailukyvyä ja elinvoiman kehittymistä.

Kaupungin kestävän kehityksen ohjelma sisältää kaupungin hallintokuntien kestävän kehityksen tavoitteet sekä kaupungin energiansäästötavoitteen, energiansäästiimin määrittelemät ensisijaiset toimenpiteet sekä energiatehokkuussopimuksen toimintasuunnitelman vuosille 2019 - 2025. Lisäksi ohjelma sisältää jätteenkäsittelyn ja kierrätyksen organisoinnin kehittämisen toimenpiteitä.

Alavuden kaupunki asettaa tämän kestävän kehityksen ohjelman hyväksymisen myötä itselleen tavoitteen, että kestävän kehityksen asiat huomioidaan jokaisen hallintokunnan strategialinjauksissa. Energiatehokkuuden parantamisen osalta Alavuden kaupunki on asettanut itselleen 7,5 % energiansäästötavoitteen liittymällä Kuntien Energiatehokkuussopimukseen vuosiksi 2017 – 2025.

Sisällysluettelo

KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMAN TOTEUTTAMINEN.....	4
KAUPUNGIN ILMASTOTYÖN HISTORIA.....	4
JÄTEHUOLLON KEHITTÄMINEN OSANA KESTÄVÄN KEHITYKSEN TYÖTÄ.....	5
ALAVUDEN KAUPUNGIN ENERGIANKULUTUS JA KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT.....	5
TAVOITTEET JA NIIDEN SAAVUTTAMINEN.....	7
TAVOITE 1. ENERGIANKULUTUKSEN VÄHENTÄMINEN.....	7
<i>Toimenpide. Kuntien Energiatehokkuussopimukseen liittyminen asettamalla 7,5 %:n energiansäästö tavoitteen vuosille 2017 – 2025.....</i>	7
<i>Toimenpide. Uusiutuvan energian lisääminen ja fossiilisista polttoaineista luopuminen.....</i>	8
<i>Toimenpide. Kaupungin kiinteistöjen energiatehokkuusremontit.....</i>	8
<i>Toimenpide. Uusiutuvan energian lisääminen kaukolämmössä ja kaukolämpöverkon rakentaminen Tuuriin.....</i>	8
<i>Toimenpide. Kiinteistötekniikan kulutus ja tarkastelu.....</i>	8
<i>Toimenpide. Katuvalaistussaneeraukset ja kuntoratojen valaistus.....</i>	8
TAVOITE 2. KESTÄVÄN LIIKKUMISEN EDISTÄMINEN.....	9
<i>Toimenpide. Pyöräilykuntien verkoston toimintaan osallistuminen ja pyöräilyreitistöjen kehittäminen.....</i>	9
<i>Toimenpide. Kaupungin järjestämien kuljetusten tehostaminen ja puhtaat ajoneuvot.....</i>	10
TAVOITE 3. JÄTEMÄÄRÄN VÄHENTÄMINEN JA JÄTEHUOLLON TEHOSTAMINEN.....	10
<i>Toimenpide. Jätehuollon toimintasuunnitelmien laatiminen yhdessä Lakeuden Etappi Oy:n kanssa.....</i>	11
<i>Toimenpide. Paperinkulutuksen vähentäminen siirtymällä vähäpaperiseen toimistoon.....</i>	11
<i>Toimenpide: Ruokahävikin seuranta.....</i>	12
TAVOITE 3. KESTÄVÄN KEHITYKSEN VIESTINNÄN TEHOSTAMINEN JA KAUPUNGIN SISÄISEN YHTEISTYÖN LISÄÄMINEN.....	12
<i>Toimenpide. Kestävän kehityksen asioiden viestintä.....</i>	12
<i>Toimenpide. Henkilöstön perehdyttäminen ja kestävä kehitys työssä.....</i>	13
<i>Toimenpide. Energiansäästötiimi kaupungin kestävä kehityksen työkaluna.....</i>	14
KESTÄVÄN KEHITYKSEN TULEVAISUUDEN TAVOITTEET.....	15
SAAVUTUSTEN SEURAAMINEN.....	15
ENERGIANSÄÄSTÖTIIMIN ASIAKIRJOJEN SÄILYTYS.....	15
KESTÄVÄN KEHITYKSEN VUOSIRAPORTOINTI.....	15
TOIMINTASUUNNITELMAN PÄIVITYS.....	16

Laatija: Alavuden kaupungin energiansäästötiimi/Kestävät -ilmastotyö

Kestävän kehityksen ohjelman toteuttaminen

Seinäjoen seudun ilmastostrategian tavoitteen mukaisesti Alavuden kaupunki pyrkii yhdessä seudun muiden kuntien kanssa toimimaan ilmastotyön alueellisena suunnannäyttäjänä vuoteen 2020 mennessä. Tämän Kestävän kehityksen ohjelman hyväksymisen myötä kaupunki asettaa kestävän kehityksen toiminnalleen kaksi tavoitetta.

1. Kaupunki on sitoutunut Kuntien energiatehokkuussopimukseen vuosiksi 2017 – 2025 solmien 7,5 % energiansäästö tavoitteen. Alavuden kaupunki sitoutuu toiminnassaan ottamaan huomioon sopimuksen velvoitteet jatkuvan parantamisen periaatteella.
2. Kestävä kehitys otetaan tavoitteeksi kaupungin hallintokunnissa.

Kestävän kehityksen ohjelman tavoitteet koskevat koko kaupunkia. Tällä ohjelmalla tuetaan kaupungin strategisten kestävän kehityksen-, energiatehokkuuden ja ilmastotavoitteiden saavuttamista edellyttäen, että toimenpiteet ovat taloudellisesti kestäviä. Tavoitteena on, että kaupunki edistää kestävä kehitystä erilaisin toimenpitein. Näiden toimenpiteiden avulla vähennetään tuhlaavaa kulttuuria ja vältetään turhaa tekemistä, edistää kierrättämistä. Kaupungissa siirrytään kestävän kehityksen mukaisiin toimintatapoihin sekä rakennetaan energiatehokkaampaa, taloudellisempaa ja sosiaalisesti kestävämpää kaupunkia.

Kestävän kehityksen ohjelmassa esitellään tavoitteet, joita kaupunki lähtee toteuttamaan vuoteen 2025 saakka. Alavuden kaupungissa toimii energiansäästötiimi, joka seuraa kaupungin energiansäästö- ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja jakaa keskenään tietoa ja ideoita erilaisten toimintamallien syntymiseksi. Ohjelmaa päivitetään energiansäästötiimin toimesta, joka toiminnallaan edistää asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Ohjelma käsitellään johtoryhmässä.

Kaupungin ilmastotyön historia

Seinäjoen seudun kunnat ovat tehneet yhteistä ilmastotyötä vuodesta 2010 lähtien. Ilmastotyö on perustunut työryhmien toimintaan ja kuntien henkilöstöryhmien yhteistyöhön. Vuonna 2010 Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko energia- ja ilmastopolitiikasta linjasi, että kaikkien Suomen kuntien tulee laatia omat ilmasto-ohjelmansa vuoteen 2012 mennessä. Seinäjoen seudun ilmastostrategia valmistui vuoden 2012 lopussa. Alavuden kaupunginhallitus hyväksyi ilmastostrategian 21.1.2013.

Vuosien 2014 ja 2015 vaihteessa seudun kuntiin (Alavus, Ilmajoki, Jalasjärvi, Kuortane, Kurikka, Lapua ja Seinäjoki) perustettiin energiansäästötiimit. Tiimien tehtävänä on yhteistyön lisääminen energia- ja ilmastönäkökulmiin liittyvässä päätöksenteossa. Yhteistyön avulla halutaan varmistaa, että kaupungin energiansäästö- ja kestävän kehityksen tavoitteet toteutuvat. Tavoitteena on myös, että energiansäästötiimin toiminnasta tulee osa kaupungin pysyvää toimintaa.

Alavuden kaupunki on tehnyt tavoitteellista energiansäästötyötä vuodesta 2012 alkaen. Alavuden kaupunki oli mukana Kuntien energiaohjelmassa (KEO) kaudella 2008 – 2016. Alavuden kaupunki liittyi syksyllä 2016 Kuntien Energiatehokkuussopimuksen uudelle kaudelle 2017 – 2025 tavoitellen 7,5 % energiansäästöä kauden aikana. Alavuden kaupungin energiansäästö tavoite on 1252,3 MWh.

Jätehuollon kehittäminen osana kestävän kehityksen työtä

Euroopan unioni säättää suurimmat linjaukset ja yhteiset velvoitteet jätesuunnittelulle ja kestäväälle kehitykselle. Euroopan komission 2.12.2015 hyväksymän kiertotalouspaketin avulla pyritään kestävään, resurssitehokkaaseen ja kilpailukykyiseen talouteen. Tarkoituksena on suosia kierrätystä, korjaamista ja uudelleenkäyttöä, jotka tulisi ottaa huomioon jo tuotteen suunnittelusta lähtien.

Kiertotalouspaketin tavoitteena on kierrättää EU:n alueella 65 % yhdyskuntajätteestä. Jätedirektiivin määrittelemän jätehierarkian ensisijaisena tavoitteena on jätteiden syntymisen ehkäiseminen. Mikäli jätettä syntyy, se on pyrittävä uudelleenkäyttämään, kierrättämään tai hyödyntämään muulla tavalla, kuten energiana. Vasta viimeinen vaihtoehto on jätteiden loppukäsittely. Jätehuollon järjestäminen ei saa vaarantaa ympäristöä eikä terveyttä. Suomen jätelaki ja jätehuoltomääräykset tukevat jätedirektiiviä ja kiertotalouspakettia. Näiden periaatteiden mukaisesti myös kuntien tulee suunnitella toimintaansa. Alavuden kaupungin kestävän kehityksen ohjelmassa otetaan huomioon nämä seikat.

Alavuden kaupungin energiankulutus ja kasvihuonekaasupäästöt

Alavuden kaupunki seuraa vähintään vuositasolla kiinteistöjen, katuvalaistuksen ja vesihuollon energiankulutusta. Kaupungin liittyessä uudelle Energiatehokkuussopimuskaudelle 2017 – 2025, laskettiin säästötavoite vuoden 2015 energiankulutuksen perusteella. Vuoden 2015 energiankulutus kaupungin solmimassa Energiatehokkuussopimuksessa mukana olevissa toiminnoissa oli 16 698 MWh.

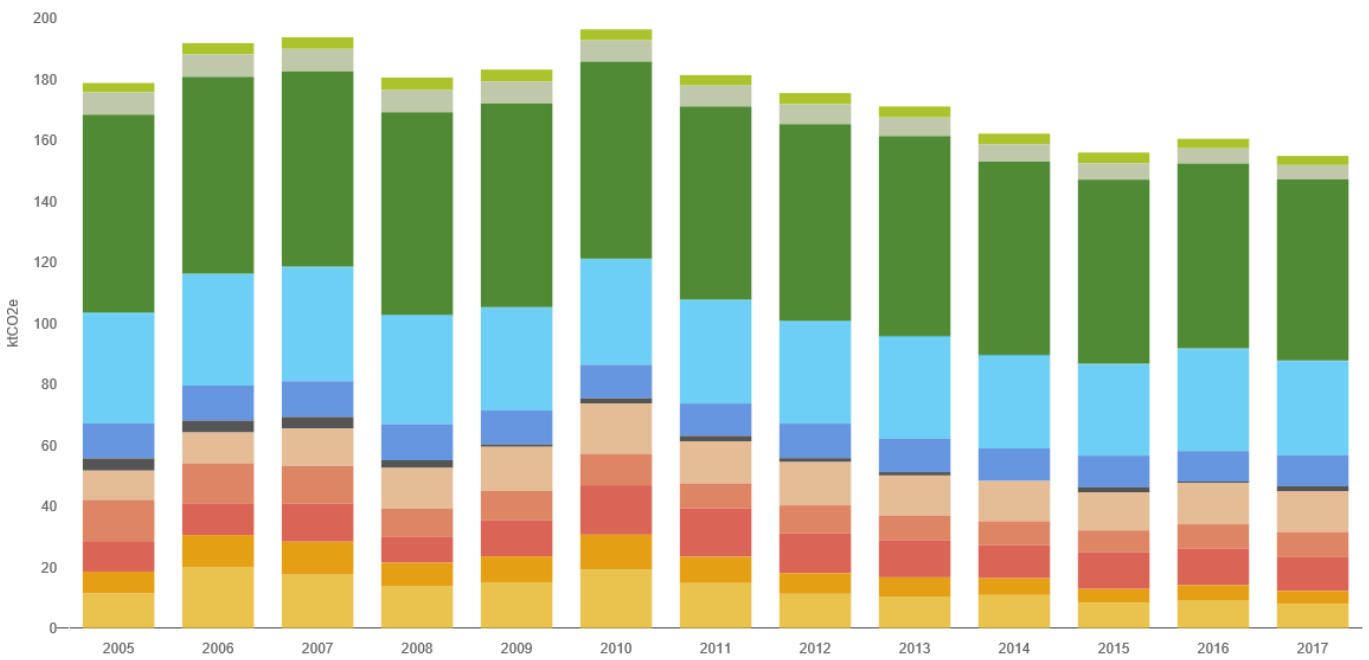
Alavuden kaupungin energiankulutus vuonna 2015

- Kiinteistöt	14 708 MWh
- Katuvalaistus ja liikennevalot	700 MWh
- Vesihuolto	1 290 MWh

Alavuden kaupunki selvitti kasvihuonekaasupäästönsä ensimmäisen kerran Seinäjoen seudun ilmastostrategiaan. Päästöt selvitettiin Kuntaliiton ja Suomen ympäristökeskuksen KASVENER-laskentamallilla vuodelta 2009. Tuolloin selvitettiin myös alueen kuntien metsien ja metsämaan hiilinielut. Alavuden metsien ja metsämaan hiilinielu arvioitiin **7 hiilidioksidiekvivalenttikilotonin (kt CO₂-ekv.)** suuruiseksi.

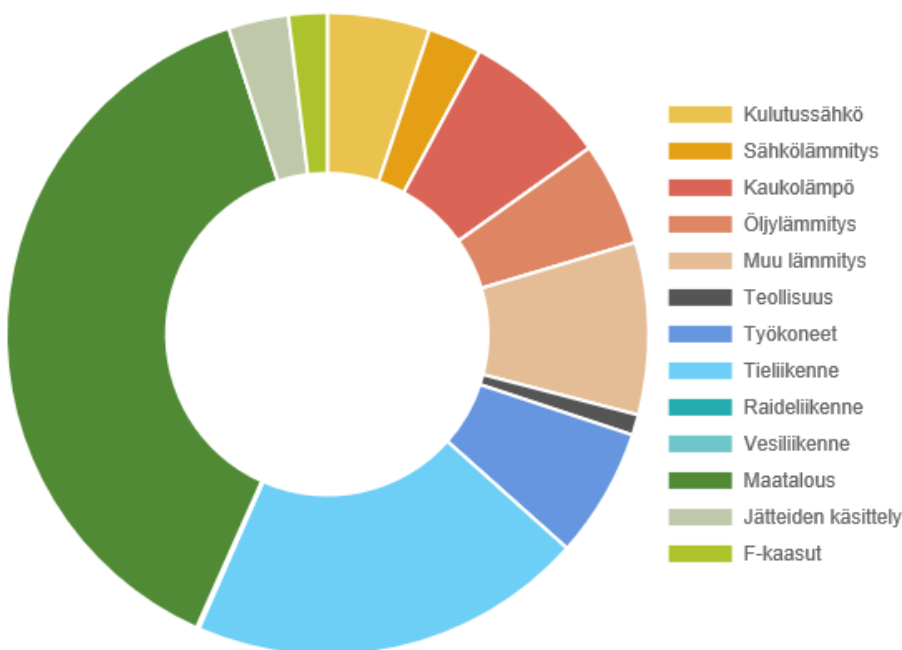
Sittemmin vuonna 2019 Suomen ympäristökeskus kehitti Canemure -hankkeessa päästölaskentajärjestelmän, joka on kaikkien kuntien käytettävissä. Laskentajärjestelmän tietojen mukaan Alavuden kasvihuonekaasupäästöt vuonna 2017 olivat **155 kt CO₂-ekv.** **Päästökehitys nähtävillä kuvassa 1.** Alavuden päästöt ovat laskeneet vuodesta 2005 vuoteen 2017 noin 13 %.

ALAVUS

Kuva 1. Alavuden kasvihuonekaasupäästöjen keitys 2005 – 2017. Selitteet löytyvät kuvasta 1.

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2017 — ALAVUS

Kuva 2. Alavuden päästöjen jakauma vuonna 2017 ja selitteet.

Tavoitteet ja niiden saavuttaminen

Tavoitteet ovat nousseet esille energiasäästöihin kokouksissa, sähköpostitse käydyissä keskusteluissa, sekä Alavuden kaupungin henkilöstölle järjestetyssä kestävän kehityksen verkkokyselyssä.

Tavoite 1. Energiankulutuksen vähentäminen

Energiankulutuksen vähentämistä tehdään sekä käytössä olevan tekniikan parantamisen, että kiinteistöjen käyttäjien asennemuokkauksen keinoin. Energiankulutuksen vähentämiseen katsotaan kuuluvaksi energiakatselmusten teon organisoiminen ja huomioiminen taloussuunnittelussa, sekä korjausvelan suunnitelmallinen vähentäminen ja kaupungin järjestämien kuljetusten tehostaminen.

Toimenpide. Kuntien Energiatehokkuussopimukseen liittyminen asettamalla 7,5 %:n energiasäästö tavoitteen vuosille 2017 – 2025

Energiapalveludirektiivi edellyttää, että julkisella sektorilla on energiansäästämisessä esimerkillinen rooli. Kuntien energiategokkuussopimus toimii kunnan sitoumuksena toimia esimerkillisesti energiansäästön, energiankäytön ja uusiutuvan energiakäytön tehostamiseksi. Ohjelman mukaisilla toimilla kunta vähentää kasvihuonekaasupäästöjään ja voi parantaa energiaomavaraisuuttaan.

Energiategokkuussopimukseen liittyneet kunnat ja kuntayhtymät sitoutuvat muun muassa:

- Sopimuksen mukaisen toiminnan organisointiin.
- Asettamaan energiansäästö tavoitteen ja seuraamaan energiankulutustaan.
- Toteuttamaan energiakatselmuksissa tai muuten havaitut tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat säästötoimenpiteet.
- Kartoittamaan uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämismahdollisuudet.
- Ottamaan huomioon energiategokkuuden hankinnoissaan ja suunnittelun ohjauksessa.
- Kouluttamaan ja viestimään omalle henkilöstölle energiategokkaasta käytöstä ja mahdollisuuksien mukaan myös muille kohderyhmille.
- Raportoimaan vuosittain energiankäytöstä ja sopimuksen mukaisista toimenpiteistä sekä toteutetuista energiategokkuustoimista

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Alavuden kaupunki liittyy energiategokkuussopimukseen ja vähentää suunnitelmallisesti energiankulutustaan	Tavoite 7,5 %: 1252,3 MWh vuoteen 2025 mennessä ja 4 %: 667,9 MWh 2020 mennessä	Alavuden kaupunki on ollut myös aiemmin mukana energiategokkuussopimuksessa
Energiankulutustietojen ja tehtyjen toimenpiteiden keräämisen organisointi ja tehostaminen.	Raportoidaan vuosittain sekä kulutuksesta, että kiinteistöissä sekä katuvalaistuksessa ja vesihuollossa tehdyistä uudistuksista, joilla on vaikutusta energiankulutukseen.	Kuntien energiaohjelman tavoitteesta vuosina 2008 – 2016 saavutettiin 10 %.

Toimenpide. Uusiutuvan energian lisääminen ja fossiilisista polttoaineista luopuminen

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Alavuden kaupunki panostaa uusiutuvaan energiaan ja vähentää öljynkulutusta kiinteistöjensä lämmityksessä/ lisää uusiutuvaa energiaa kiinteistöjensä energiapaletissa	Vuoteen 2025 mennessä öljylämmityksestä on luovuttu lähes kokonaan.	Vuonna 2019 Alavuden kaupungilla on jäljellä 10 öljylämmityskohdetta.
Alavuden kaupunki harkitsee uusiutuvan energian hankintaa soveltuvaan kohteeseen.	Kaupunki investoi vähintään yhdessä kiinteistönsään uusiutuvaan energiaan vuoteen 2020 mennessä.	Alavudella on hyödynnetty mm. aurinkoenergiaa.

Toimenpide. Kaupungin kiinteistöjen energiatehokkuusremontit

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Kaupungin kiinteistöissä tehdään erilaisia korjaustöitä energian säästämiseksi mm. ikkunanvaihdot ja vettä säästävät toimenpiteet, automatiikan uusiminen ja ilmanvaihtoremontit	Vuoteen 2025 mennessä kaikki kiinteistöt on kartoitettu ja tehty vähintään suunnitelmat kiinteistöjen korjaamiseksi.	Korjaustöitä on tehty tarpeen mukaan.
Kaupungin kiinteistöjen valaistuksen uusiminen ledeihin. Harkitaan myös ohjauksjärjestelmiä niiden ollessa taloudellisesti kannattavia.	Vuoteen 2025 mennessä kaikki kiinteistöt on kartoitettu ja tehty vähintään suunnitelmat kiinteistöjen korjaamiseksi.	Esimerkiksi koulujen saleissa ja kirjastossa on hyödynnetty ledteknikkaa.

Toimenpide. Uusiutuvan energian lisääminen kaukolämmössä ja kaukolämpöverkon rakentaminen Tuuriin

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Tuuriin rakennetun 4 MW lämpölaitoksen toiminta	Vähennetään fossiilisen energian käyttöä siirtymällä käyttämään uusiutuvaa energiaa.	Hakelaitos korvaa vuokralatoyhtiön ja muiden alueen kiinteistöjen öljylämmityksen.

Toimenpide. Kiinteistötekniikan kulutus ja tarkastelu

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Hankitaan sähköinen huoltokirja	Sähköinen huoltokirja on hankittu vuoteen 2020 mennessä.	

Toimenpide. Katuvalaistussaneeraukset ja kuntoratojen valaistus

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Alavuden kaupunki uusii katuvalaistustaan energiatehokkaammaksi ja hyödyntää mahdollisuuksien mukaan älykkäitä järjestelmiä ja	Vuoteen 2025 mennessä katuvalaistusta on uusittu lähes 100 %.	Kaikki elohopealamput on vaihdettu joko suurpainenatriumlamppuihin tai ledilamppuihin.

ottaa huomioon energiatehokkuuden saneeraamisessa. Kuntoratojen valaistuksen uusiminen energiatehokkaammaksi		
	Kartoitetaan ja suunnitellaan vuoteen 2020 mennessä.	

Tavoite 2. Kestävän liikkumisen edistäminen

Alavuden kaupunki kuuluu pyöräilykuntien valtakunnalliseen verkostoon. Pyöräilykuntien verkosto on kuntien, valtionhallinnon, yritysten, järjestöjen ja muiden tahojen välinen yhteistyöverkosto. Verkoston päätavoite on pyöräilyn ja kävelyn lisääminen kestävinä liikennemuotoina ja arkiliikuntana, jotka tuottavat hyvinvointia yksilölle, yhteiskunnalle ja ympäristölle. Verkostoon kuuluu 127 jäsentahoa, joista 94 on kuntia ja kaupunkeja. Pyöräilykuntien verkosto on mukana vuosittaisilla teemaviikoilla, kuten Liikkujan viikolla ja järjestää myös Pyöräilyviikon.

EU on asettanut puhtaiden ajoneuvojen direktiivin, jossa on mm. minimivaatimuksia julkisille auto- ja kuljetuspalveluhankinnoille. Kaikki direktiivin vaatimukset eivät koske Alavuden kaupungin hankintojen suuruusluokkaa, mutta esimerkiksi koulukuljetuksiin direktiivillä on vaikutusta. Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut virallisen työryhmän kansallisen lainsäädännön laatimiseksi. Lainsäädännön tulee olla voimassa viimeistään 1.8.2021.

Toimenpide. Pyöräilykuntien verkoston toimintaan osallistuminen ja pyöräilyreitistöjen kehittäminen

Maastopyöräily on tällä hetkellä erityisen suosittua ja se näkyy mm. uselilla epävirallisilla pyöräilyreiteillä. Keskisen leirintäalueelle on tehty isot pyöräilykartat, sillä mm. alueen matkailijat lisäävät pyöräilyä kesäaikaan huomattavasti. Uusia pyöräilyreittejä on rakennettu, mutta myös epävirallisia reittejä on olemassa.

Alavuden ja muiden Kuudesta Leader-ryhmän alueella sijaisevien kuntien alueelle on käynnistynyt kehittämishanke, jossa parannellaan ja kehitetään olemassa olevia pyöräilyverkostoja. Nyt alueella on mm. vuonna 1995 perustetut ”Kuuden tähden reitistöt”, joita olisi tarkoitus luvittaa ja yhdistää alueen läskipyörävuokraamojen palvelut lähemmäksi. Läskipyörävuokrausta on Keskisellä, Ähtärissä ja urheiluopistolla. Pyöräilyreitistöt ovat Alavudella hyvässä kunnossa, mutta korjattavia kohteitakin löytyy. Nyt reitistöön tullaan yhdistämään mm. olemassa olevia laavuja jne. Reitistölle löytyy Youtubesta kartta. Reitistöt sopivat soveltuvin osin myös pyöräilyreitiksi.

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Alavuden kaupunki pyrkii omalla panoksellaan lisäämään pyöräily- ja kävelyreittien parantamista ja kehittämistä alueellaan.	Vuoteen 2025 mennessä reitistöjä on luvitettu xx km? ja kartat asetettu kaupungin nettisivuille ja julisteet reitistöjen varrelle.	Kuuden tähden reitistöt luovat hyvän pohjan kaupungin pyöräilyverkostolle.
Alavuden kaupunki tekee yhteistyötä naapurikuntien kanssa erilaisten reitistöjen kehittämiseksi.	Kartoitetaan ja suunnitellaan kehittämishankkeessa.	Kuuden tähden reitistöt perustettu kuuden kunnan yhteistyössä vuonna 1995.

Toimenpide. Kaupungin järjestämien kuljetusten tehostaminen ja puhtaat ajoneuvot

Kuljetuksia tehostamalla voidaan vähentää liikenteen kustannuksia sekä päästöjä. Keinoja kuljetusten tehostamiseen ovat mm. koulujen lukujärjestysten yhdenmukaistaminen, kilpailutusjaksojen tarkastelu sekä esim. kotihoidon ja palveluliikenteen logistiikan sovittaminen. Myös yhteistyö naapurikuntien kanssa voi joissain tapauksissa olla toimiva ratkaisu.

Mikäli kuljetuksissa halutaan korostaa ympäristönäkökulmia, hankintayksikkö voi pyytää tarjouspyynnössä kuljetuspalvelulta todistusta ympäristö- ja energiansäästönäkökohtien huomioimisesta, jonka perusteella arvioidaan tarjoajan soveltuvuutta. Esim:

- Kuljettajahenkilökunta on saanut taloudellisen ja ennakoivan ajotavan koulutuksen.
- Kuljetuspalvelussa pyritään myös muilla tavoin mahdollisimman suureen energiatehokkuuteen ja energiansäästöön ja se kyetään todentamaan.
- Kuljetuksissa, jotka voidaan suorittaa henkilöautolla, tulisi ilmoittaa ajoneuvon CO₂-päästöt ja/tai energiankulutus.
- Kuljetusyrityksen reittisuunnitelman hyväksyminen yhdessä kunnan viranhaltijan kanssa
- Palvelu tulee pyrkiä tarjoamaan kokoluokaltaan kuljetukseen sopivalla ajoneuvokalustolla.

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Kotiaterioiden jakaminen kylmänä	Seurataan kotiaterioiden kuljetusten tehokkuutta.	Kylmien kotiaterioiden jakaminen on kokonaisvaltaisesti parempi vaihtoehto energiatehokkuuden, ruokailussa avustavien henkilöiden ja ruoan säilyvyyden kannalta.
Ajoneuvohankintoja tehdessä otetaan huomioon ajoneuvojen päästöt	Uusien ajoneuvojen hankintoja tehdessä.	
Järjestetään taloudellisen ajotavan koulutusta kunnan autoja käyttäville henkilöille	Säästö koulutuksen kautta voi olla jopa 10-20 %. Koulutusta järjestetään vuoteen 2025 mennessä.	Koulutusta ei ole aiemmin järjestetty.

Tavoite 3. Jättemäärän vähentäminen ja jätehuollon tehostaminen

Alavuden kaupungin kestävän kehityksen ohjelman tavoitteena on, että kaupungin kaikissa toiminnoissa noudatetaan jätehuoltomääräyksiä.

Toiminnassa noudatetaan jätelain (646/2011) määritelty etusijajärjestys ohjaa Suomessa kaikkea toimintaa. Etusijajärjestyksen mukaan tulee ensisijaisesti vähentää jätteen syntymistä. Jos jätettä syntyy, tulee se uudelleen käyttää, kierrättää tai hyödyntää aineena tai energiana.

Jätelaissa kielletään jätteiden sekoittaminen keskenään. Jätteiden lajittelu on tarpeen myös, jotta eri jätelajeita voidaan hyödyntää raaka-aineena. Erilliskerättyjen jätteiden puhtausaste on parempi

ja niitä on täten helpompi hyödyntää kierrätyksessä. Kierrätysmateriaali säästää neitseellisiä raaka-aineita ja kasvihuonekaasupäästöt ovat vähäisempiä. Esimerkiksi kierrätetystä paperista valmistetaan sanomalehtipaperia ja lasista pakkauslasia ja lasivillaa. Jätelajittelun säästävä ympäristön lisäksi jätehuollon kustannuksia, sillä lajittelemattomasta sekajätteestä veloitetaan korkeampi jätemaksu.

Kuntien toiminnassa syntyvän jätteen kuljetukset ja käsittelyn hoitaa kuntien omistama jäteyhtiö Lakeuden Etappi. Alavuden kaupunki yhdessä Lakeuden Etapin kanssa toteuttaa kestävän kehityksen ohjelmassa toimintoja, joiden tavoitteena on jätemäärän vähentäminen ja jätelajittelun tehokkuuden lisääminen sekä työturvallisuuden parantaminen.

Toimenpide. Jätehuollon toimintasuunnitelmien laatiminen yhdessä Lakeuden Etappi Oy:n kanssa

Kiinteistökohtaiset jätehuollon kartoitukset tehdään yhteistyössä Lakeuden Etappi Oy:n kanssa. Tekninen toimi valitsee muutaman kiinteistön, joihin tarkastelut tehdään. Kiinteistöihin tehdään paikan päällä kartoitus kaupungin kiinteistöosaston edustajan ja kiinteistön käyttäjän edustajan kanssa. Kartoituksen perusteella tehdään esitys jätehuollon tehostamisesta (jäteastiat, kierrätyksen lisääminen, jätemäärän vähentäminen yms.). Toimenpide-ehdotuksissa huomioidaan myös lajittelumahdollisuudet sisä- ja ulkotiloissa sekä kierrätysohjeiden jakaminen kierrätyspisteille. Kartoitetut kohteet voidaan liittää Lakeuden Etapin web-pohjaiseen järjestelmään.

Kohde	Seuranta	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Lukkarinhovi, Palvelukeskus Elviira, Iivarin koulu, Rantakoto ja Terveyskeskus Alavuden yläkoulu Remontoitavat kohteet kartoitetaan tarpeen mukaan Jätehuollon toimivuutta selvitetään kiinteistöissä, joihin tehdään Kestävät -ilmastoyhteistyössä kehitelty ympäristöä säästävä kartoitus	Jätepuristin hankittu terveyskeskukseen ja seurataan sen kustannusvaikutuksia.	Jätehuoltokartoitukset ensimmäisiin kohteisiin on tehty vuosien 2014 – 2015 aikana.	Aiemmin ei tehtyjä kartoituksia.
	Suunnitelma laadittu yhdessä käyttäjien kanssa.	Toteutus remontin yhteydessä.	
	Tulokset esitellään energiansäästötiimille.		
	Tuloksia esitellään energiansäästötiimille.	Toteutetaan kartoituksessa löydetty kohteet mahdollisuuksien mukaan.	

Toimenpide. Paperinkulutuksen vähentäminen siirtymällä vähäpaperiseen toimistoon

Ensimmäinen vaihe paperittomaan toimistoon siirtymisessä on vähäpaperinen toimisto. *Siirtymällä vähäpaperiseen toimistoon, otetaan iso askel kohti digitalisaatiota. Vähäpaperinen toimisto säästää aikaa ja vähentää toimiston kustannuksia.* Esimerkiksi verkkolaskun hiilijalanjälki on vain noin kolmannes paperilaskun hiilijalanjäljestä. Verkkolaskutus myös nopeuttaa työtä. Sovelluksia on olemassa myös sähköiseen allekirjoittamiseen ja kuittien tallentamiseen. Esimerkiksi sähköinen allekirjoittaminen tehostaa työtä useita kymmeniä prosentteja. Jotkut sopimukset ja asiakirjat tulee säilyttää paperisena, sillä jotkut lait ja asetukset määräävät niin.

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Tietokoneiden tulostusasetukset muutetaan siten, että oletusasetukseksi tulee kaksipuolinen ja mustavalkoinen tulostus	Vuoden 2019 aikana.	Osassa koneista on oletusasetuksena kaksipuolinen tulostus.
Henkilökohtaisista tulostimista luopuminen	Esim. laitteiden rikkoutumisen myötä.	
Sähköinen allekirjoittaminen	Mahdollisuus sähköiseen allekirjoittamiseen otetaan käyttöön Tweb-järjestelmän käyttöönoton myötä vuonna 2018.	
Sähköinen kilpailutus		Pienet kilpailutukset voidaan järjestää sähköpostilla.
Verkkolaskutus		On jo käytössä.
Sähköisen rakennuslupajärjestelmän ja pysyväisarkiston eli Lupapisteen käyttöönotto	Pysyväisarkiston käyttöönotto vuoden 2017 loppuun mennessä 100 %.	Otettu käyttöön vuonna 2017.
Rekrytoiminen Kuntarekryn kautta	Vanhojen lupien sähköinen arkistointi tulevien vuosien aikana.	Paperisena ei käsitellä enää rakennuslupia.
Esityslistojen ja pöytäkirjojen lähettäminen lautakunnille ja valtuutetuille sähköisessä muodossa, paperinkulutuksen vähentämiseksi.	95 % hakemuksista tulee Kuntarekryn kautta vuoteen 2020 mennessä.	
	Luottamushenkilöille hankitaan tabletit tulevien vuosien aikana.	

Toimenpide: Ruokahävikin seuranta

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Selvitetään tähderuoan ja ylijäämäruoan määrä ja sen vähentyminen vuosien saatossa.	Seurataan säännöllisemmin. Kehitetään kannustimia.	Pari vuotta sitten on punnittu lautaselle jäänyttä ruokaa.
Tehostetaan koulun ja keittiön välistä tiedottamista	Tiedotetaan viikoittain oppilasmäärästä ruokailussa yms.	
Järjestetään ruokahävikin vähentämiskilpailu kouluille	Kilpailu järjestetään ensimmäisen kerran vuoden 2017 aikana.	Länsipuolen koululla vuoden 2017 lopussa.

Tavoite 3. Kestävän kehityksen viestinnän tehostaminen ja kaupungin sisäisen yhteistyön lisääminen

Viestinnän ja koulutuksen sekä erilaisten kampanjoiden avulla voidaan tehdä asennemuokkausta ja muistuttaa kiinteistöjen käyttäjiä toimimaan ympäristöystävällisesti ja energiatehokkaasti. Käyttötavoilla on mahdollisuus vaikuttaa energiankulutukseen merkittävästi.

Toimenpide. Kestävän kehityksen asioiden viestintä

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
------------	-------------------------	-----------------

Alavuden kaupunki tiedottaa kestävän kehityksen työstään kaupungin nettisivuilla.	Vuoden 2020 keväällä.	Aiemmin nettisivuilla ei ole tiedotettu kestävän kehityksen näkökulmasta.
Tehdään jatkossakin yhteistyötä alueen muiden kuntien kanssa ja käytetään kuntien ilmastohankkeen yhteistä tunnusta.	Kestävät -ilmastoyhteistyön uusi tunnus valmistui lokakuussa 2017 ja se otetaan käyttöön kaupungin kestävän kehityksen viestinnässä.	
Energiansäästöihin pöytäkirjat ja muut asiat on löydettävissä kunnan henkilöstön yhteiseltä asemalta, intrasta.	Alkaen vuodesta 2018. Tiedottamista voisi tehdä esim. aamupalatilaisuudessa.	
Kunnan päättäjiille tiedotetaan kestävän kehityksen asioista vuosittain.	Alkaen vuodesta 2016.	Kestävät -ilmastotyöstä on tiedotettu vuosittain vuodesta 2016 alkaen.

Toimenpide. Henkilöstön perehdyttäminen ja kestävä kehitys työssä

On tärkeää, että henkilökunta kiinnittää huomiota energiatehokkuuteen ja ympäristöystävällisyyteen. Lähtökohtana koulutukselle on Alavuden kaupungin energiaohjelman tavoitteiden toteutuminen ja sitä kautta saatavat taloudelliset säästöt.

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Henkilöstön perehdytyskansioon sisällytetään energiansäästö- ja jätehuolto –ohjeet, sisältäen seuraavat asiat: yleiset lajitteluohjeet, ohjeet energian- ja vedensäästöstä, kopiointiohjeet ja huoltohenkilöstön yhteystiedot. Huoltohenkilöstölle myös ympäristönsuojeluun liittyvät ohjeet, kuten polttoainesäiliöiden turvallisuus ja huolto.	Ohjeet löytyvät henkilöstön perehdytyskansiossa vuoteen 2020 mennessä.	Ohjeita ei ole ollut henkilöstön perehdytyskansiossa aiemmin.
Järjestetään kiinteistöhuoltohenkilöstölle täsmäkoulutusta huoltoihin ja säätöihin. Näin voidaan varmistaa laitteistojen oikeanlainen käyttö.	Järjestetään tarpeen mukaan.	Kiinteistöhuoltohenkilöstön koulutuksia on järjestetty tarpeen mukaan. Marraskuussa 2017 koko tilapalveluiden ja kunnallistekniikan henkilöstölle järjestettiin purkujätteen lajittelukoulutus.
Koko henkilöstön energiatehokkuus- ja lajittelukoulutuksen järjestäminen.	Kestävä -hankkeessa järjestetään tarvittaessa koulutusta energiatehokkuudesta.	Ensimmäinen koulutus järjestetty vuonna 2017 ruoka- ja siivouspalveluhenkilöstölle yhdessä Lakeuden Etappi Oy:n kanssa.

Toimenpide. Energiansäästötiimi kaupungin kestävän kehityksen työkaluna

Alavuden kaupunki perusti energiansäästötiimin keväällä 2015. Energiansäästötiimi on kokoontunut tämän jälkeen muutaman kerran vuodessa. Energiansäästötiimi pohtii asioita sekä energiatehokkuuden, että muun kestävän kehityksen näkökulmasta. Energiansäästötiimi lisää hallintokuntien välistä yhteistyötä.

Toimenpide	Tavoite ja indikaattori	Tilanne aiemmin
Alavuden kaupungin energiansäästötiimi on osa kaupungin kestävän kehityksen työtä ja toimii jatkossakin hallintokuntien yhteisenä toimikuntana.	Tavoitteena on jatkuva toiminta. Energiansäästötiimi kokoontuu säännöllisesti 2-3 kertaa vuodessa.	Tiimi on perustettu vuonna 2015. Kuntien yhteisessä Kestävät -ilmastoyhteistyössä toimintaa on kehitetty vuosien ajan. Yhteistyön avulla kuntien energiansäästötiimien toiminta on yhdenmukaista kaikissa yhteistyökunnissa.

Kestävän kehityksen tulevaisuuden tavoitteet

Alavuden kaupungin energiansäästötiimi laatii tämän kestävän kehityksen ohjelman vuosille 2019 – 2025 ja sopii sen toteutuksesta ja seurannasta. Tavoitteena on, että kaikki siinä mainitut tavoitteet otetaan kunnan käytänteiksi. Kun asioissa on edistytty, myös uusia toimenpiteitä kehitetään kaupungin kestävän kehityksen toiminnan edistämiseksi.

Seinäjoen seudun ilmastostrategian tekovaiheessa kehiteltiin monipuolinen lista asioista, joita seudun kunnissa halutaan painottaa. Toimenpiteet löytyvät tarkemmin vuonna 2013 valmistuneesta Seinäjoen seudun ilmastostrategiasta. Listalta on Alavuden kaupungin energiansäästötiimin toimesta poimittu muutama tärkeimpänä pidetty kohta, joihin painotetaan ensin. Osa tämän kestävän kehityksen ohjelman toimenpiteistä on kehitelty myös tiimille lähetetyn kyselyn vastausten perusteella.

Saavutusten seuraaminen

Energiansäästötiimin asiakirjojen säilytys

Alavuden kaupungin energiansäästötiimin kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä niiden liitteet kootaan samaan paikkaan, esimerkiksi kaupungin henkilöstön yhteiselle verkkoasemalle. Samaan paikkaan tilastoidaan myös taulukot pidetyistä koulutuksista ja tehdyistä toimenpiteistä. Myös viestintäsuunnitelma ja energiansäästötiimin mahdolliset tiedotteet lisätään samaan paikkaan.

Kestävän kehityksen vuosiraportointi

Kaupungin Kestävät -ilmastoyhteistyössä tehdään vuosittain raportointia kunnassa tehdyistä toimenpiteistä. Raporttiin kirjataan Kuntien energiatehokkuussopimuksessa raportoidut toimenpiteet ja kulutukset edeltävältä vuodelta.

Kestävät -ilmastoyhteistyö raportoi myös energiansäästötiimin vuoden aikana käsittelemistä aiheista ja pyytää energiansäästötiimin jäseniltä tiedoksi eri hallintokunnissa tapahtuneet energiatehokkuuteen tai ympäristömyönteisyyteen vaikuttavat toimenpiteet, mikäli ne eivät ole käyneet ilmi energiansäästötiimin kokouksissa. Samassa raportissa tuodaan esiin myös toiminnan toimenpiteet ja viestintäasiat. Näin kaikki kunnan kestävän kehityksen asiat saadaan kerättyä yhteen paikkaan.

Toimintasuunnitelman päivitys

Kestävän kehityksen ohjelma päivitetään tarpeen mukaan. Päivityksistä pidetään kirjaa. Ohjelman päivitys hyväksytään energiasäästiimin kokouksessa.

Taulukko 1. Kestävän kehityksen ohjelman päivitys

Päiväys	Päivitetyt (otsikko, sivunumero)	Päivityksen sisältö	Päivityksen syy